

**Türkiye Cümhuriyeti ile İsviçre Federal Meclisi arasında münakit ikamet mukave-
lenamesinin tasdikına mütedair kanun**

(Resmî Gazete ile neşir ve ilâm: 4/VIII/1931 - Sayı: 1864)

No.
1855

Kabul tarihi
20 - VII - 1931

BİRİNCİ MADDE — Türkiye Cümhuriyeti ile İsviçre Federal Meclisi arasında 1930 senesi kânunuevvelinin 13 üncü günü Ankarada akit ve imza edilen ikamet mukavelenamesi kabul ve tasdik edilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun Ahkâmını icraya İcra Vekilleri Heyeti me-
murdur.

26 temmuz 1931

TÜRKİYE VE İSVİÇRE ARASINDA İKAMET MUKAVELENAMESİ

Türkiye Cümhuriyeti Reisi,
Ve

İsviçre Federal Meclisi,

İsviçre tebaalarının Türkiyede ve Türkiye tebaalarının İsviçrede ikamet şartlarını tesbit eylemek arzusunda olduklarından bir ikamet mukavelenamesi aktine karar vermişler ve bu bapta, murahhasları olmak üzere,

Türkiye Cümhuriyeti Reisi:

Nafia vekili Zekâi

İktisat vekili Mustafa Şeref,

Hariye Müşşarı Menemenli Numan Beyleri;

İsviçre Federal Meclisi:

İsviçre Konfederasyonunun Türkiyede fevkalâde murahhas ve orta elçisi Mösyö Hanri Mar-
tin'i tayin eylemişlerdir.

Müşarileyhler, usulüne muvafık ve muteber görülen salâhiyetnamelerini teati ettikten sonra aşağıdaki hükümleri kararlaştırmışlardır.

Madde — 1

Yüksek Âkit taraflardan her birinin tebaaları, diğerinin ülkesinde, orada mer'i veya mer'iyete konacak olan kanunlar ve nizamlar mahfuz kalmak ve muhacerete müteallik hükümler muhtel olmak şartile, yerleşmek, oturmak ve o ülkeye serbestçe gidip gelmek ve orada serbestçe seyahat etmek hakkına malik olacaklardır.

Oturmak ve yerleşmek dolayısıyla tediye veya tahammül edilecek resimler ve mükellefiyetler hususlarında iki tarafın tebaaları en eyi muameleye mazhar olan eenebilere yapılan muamelenin aynından müstefit olacaklardır.

Madde — 2

Yüksek Âkit taraflardan her birinin tebaaları, diğerinin ülkesinde, memleketin kanun ve nizamlarına uyararak, müteakabil kanunî mevzuatta derpiş edilen hususlar müstesna olmak üzere, her nevi menkul ve gayri menkul malları en ziyade müsaadeye mazhar millet tebaaları derecesinde ihraz, tasarruf ve ferağ etmek hakkına malik olacaklardır. Hassatan, mezkûr tebaalar, aynı şerait altında, o malları satma, satın alma, bağışlama, devretme, değiştirme, evlenme mukavelesi, vasiyet, tariklerle veya her hangi diğer bir suretle serbestçe tasarruf edebilecekler, kezalik onlara kanunî tevarüs tarikile veya ölmezden önceki tasarruflar veyahut vasiyet dolayısıyla temellük edebileceklerdir.

Mezkûr tebaalar yukarıda zikredilen ahvalin hiç birinde, her ne unvan altında olursa olsun, mahallî tebaalar için vazedilmiş veya edilecek olanlardan başka veya daha yüksek mükellefiyet, resim veya vergilere tabi tutulmıyacaklardır.

Madde — 3

Yüksek Âkit taraflardan her birinin tebaaları, diğerinin ülkesinde, gezgincilik ve her hangi diğer seyyar ticaret hariç kalmak ve kanun ve nizamlar mucibince mahallî tebaalara hasredilmiş veya edilecek olan hırfet ve meslekler müstesna olmak şartile, her nevi san'at ve ticareti iera etmek ve her hangi hırfet veya mesleke sülûk eylemek hakkına mahallî tebaalar derecesinde malik olacaklardır.

Mezkûr tebaalar, bunları icradan dolayı, mahallî tebaalardan istifa olunanlardan başka veya daha yüksek, ne mahiyette olursa olsun, hiç bir vergi, resim veya mükellefiyete tabi olmıyacaklardır.

Madde — 4

Yüksek Âkit taraflardan her birinin tebaaları, diğer tarafın ülkesinde, harp zamanında olduğu gibi sulh halinde dahi her nevi askerî hizmetten, kezalik şahsî hizmeti askeriye yerine kaim olacak gerek naktî gerek aynı her türlü tekliften muaf olacaklardır.

Mezkûr tebaalardan, gerek sulh gerek harp zamanlarında mahallî tebaalara tarholunup aynı şerait altında ve iki tarafın müteakabil kanunî mevzuatında derpiş edilen tazminat mukabilinde kendilerine de tatbik edilecek olan askerî tekâlif ve istimvaller müstesna olmak üzere, Devlet veya idarî şubeleri menfaatine olarak kanunen mevzu vergi veya resimden başka her hangi diğer tekâlif talep edilmeyecektir.

Yüksek Âkit taraflardan her birinin tebaaları idarî veya adli herhangi mecburî vazife veya memuriyetten de muaf olacaklardır.

Madde — 5

Âmmenin menfaatine müstenit olduğu kanunen mütehakkık bir sebep bulunmadıkça ve adilâne tazminat evvelece verilmedikçe Yüksek Âkit taraflardan her birinin tebaalarının diğer taraf ülkesindeki gerek menkul gerek gayri menkul malları istimlâk olunamıyacağı gibi mezkûr tebaalar velev muvakkaten olsun bunlar üzerindeki intifa haklarından mahrum edilmeyeceklerdir.

Evvelece ilân edilmeksizin hiç bir istimlâk muamelesi yapılamıyacaktır.

Madde — 6

Yüksek Âkit taraflardan her birinin tebaaları, diğer taraf ülkesinde, şahıslarına ve mallarına müteallik hususlarda, kanunların, mahkeme ve sair makamların himayesinden mahallî tebaalar derecesinde tamamilen müstefit olacaklardır.

Muhakeme masarifini müemmin kefalet akçesine ve meccanî adlî muzaherete müteallik ahkâm

bu meselelerin iki taraf arasında aktebilecek hususî bir mukavele ile tanzimine kadar mahallî kanunî mevzuat dairesinde cereyan edecektir.

Madde — 7

Bu mukavelenamenin birinci maddesinin ikinci fıkrasındaki hükümler mahfuz kalmak şartile, Yüksek Âkit taraflardan her birinin tebaaları, hiç bir halde, mahallî tebaalara tarholunanlardan başka veya daha yüksek - her ne mahiyette olursa olsun - hiç bir vergi, mükellefiyet veya resme tabi tutulmıyacaklardır.

Devlet tarafından kurulmuş müesseselere veya umumî bir hizmetin imtiyazını haiz olanlara bahşedilenlerden başka, her hangi bir mahiyette ve ne nam ile olursa olsun, malî mükellefiyetlerden muafiyetler hususunda, Yüksek Âkit taraflar, diğer tarafın tebaa ve şirketlerini, en ziyade müsaadeye mazhar millet tebaa ve şirketleriyle aynı şerait dairesinde mezkûr muafiyetlerden istifade ettirmeği taahhüt ederler.

Madde — 8

Yüksek Âkit taraflardan her birinin tebaaları ikametgâh tesis etmeksizin diğer taraf ülkesinde ikametleri esnasında her hangi bir faaliyette bulunacak olurlarsa, bundan dolayı, mahallî tebaalarını aynı neviden veya aynı ehemmiyette olan faaliyetleri dolayısıyla tabi tutulacaklarından başka veya daha ağır, ne mahiyette olursa olsun, hiç bir vergi, resim ve mükellefiyete tabi tutulmıyacaklardır.

Yüksek Âkit taraflardan her biri, kendi ülkesini terketmek isteyip te iktidarı bulunmıyan diğer taraf tebaalarının pasaportlarını, bunların fakru zaruretleri salâhiyettar siyasi mümessil veya konsolos tarafından tasdik edildiği takdirde, mükabiliyet şartile, meccanen vize etmeğe müheyya bulunduğunu beyan eder.

Madde — 9

Yüksek Âkit taraflardan biri, gerek kanunî bir hüküm neticesinde, gerek ahlâkî ve sıhhi zabıta ve dilencilik hakkındaki kanun ve nizamlar mucibince, gerekse Devletin dahilî veya hariçî emniyetine müteallik sebepler dolayısıyla, diğer taraf tebaalarını, ferdi bir tedbir olmak üzere, memleketinden çıkaracak olduğu takdirde bu ihraç muamelesi hıfzıssıhha ve insaniyet şeraitine muvafık bir surette icra edilecektir.

Madde — 10

Merkezleri Yüksek Âkit taraflardan birinin ülkesinde bulunup o memleketin kanunları mucibince usulü dairesinde teşekkül etmiş olan - nakliyat ve sigorta şirketleri dahil olmak üzere - ticarî, sınaî veya malî şirketler, gayri meşru veya ahlâka muğayir maksat takip etmemek şartile diğer taraf ülkesinde kanunen tanınacaklar, ve ehliyetleri ve dava ikame etmek hakları menşeleri olan memleketin kanunları mucibince tayin edilecektir.

Bu şirketler, diğer taraf ülkesinde mer'î veya mer'iyete konacak olan kanun ve nizamlara uyarak, orada yerleşmek ve faaliyetlerini icra eylemek hakkını haiz olacaklardır.

Bu şirketler, diğer taraf ülkesinde, memleketin kanunlarına tebaiyet ederek, her nevi menkul malları ve kezaik müteakabil kanunî mevzuatta derpiş edilen ahval müstesna olmak üzere, şirketin işlemesine muktazi gayri menkul malları ihraz edebileceklerdir; şu kadar ki gayri menkul ihrazı şirketin gayesini teşkil etmemesi meşruttur.

Bu şirketler, gerek dava ikamesi gerek müdafaa zımında, mensup oldukları devletin tebaasından olan maddî şahıslarla aynı şerait dairesinde serbestçe mahkemelere müracaat edebileceklerdir.

Bu şirketler, millî şirketlere tahmil edilenlerden başka veya daha yüksek resimlere, tekâlîfe ve sureti umumiyede, her hangi adata tabi tutulmıyacaklardır.

Bu şirketlerden, gerek sulh gerek harp zamanlarında millî şirketlere tarholunup aynı şerait altın-

da ve iki tarafın mütekabil kanunî mevzuatında derpiş edilen tazminat mukabilinde kendilerine de tatbik edilecek olan askerî tekâlif ve istimvaller müstesna olmak üzere, Devlet veya idarî şubeleri menfaatine olarak kanunen mevzu resim veya vergiden başka her hangi diğer tekâlif talep edilmiyecektir.

Taraflardan birinin ülkesinde usulü dairesinde teşekkül etmiş olan firma veya şirketlerin diğer taraf ülkesindeki fiyâl, şube ve acentaları veya diğer mümessillikleri bu fiyâl, şube, acenta veya mümessilliklere muntazam surette konmuş sermaye üzerinden veya bunlar tarafından memleket dahilinde elde edilmiş kazanç veya iratlar üzerinden vergiye tabi tutulacaklar ve vergiye tabi sermaye tesbit edilmediği takdirde mezkûr kazanç ve iratlara nazaran tayin olunacaktır.

Madde — 11

Şurası mukarrerdir ki Yüksek Âkit taraflardan hiç biri diğer tarafın tebaa ve şirketlerine kendince bahşedilenlerden başka ve daha vasi hakları kendi tebaa ve şirketleri lehine talep etmek hususunda bu mukavelenamede münderig en ziyade müsaadeye mazhar millet şartından istifade edemiyecaktır.

Madde — 12

Bu mukavelename tasdiknamelerin teatisi anından itibaren meriyete girecek ve dört sene müddetle muteber olacaktır.

Mukavelename, Yüksek Âkit taraflardan biri canibinden mezkûr dört senelik müddetin inkizâsından lâakal altı ay evvel fesholunmazsa fesholununcaya kadar meriyette kalacak ve bu fesih altı ay hitamından sonra haizi tesir olacaktır.

Madde — 13

Bu mukavelename tasdik olunacak ve tasdiknameler mümkün olan süratle “ Berne „ de teati edilecektir.

Yukarıdaki ahkâmı tasdik etmek üzere iki tarafın murahhasları bu mukavelenameyi imzalamışlar ve mühürlerle mühürlemişlerdir.

Ankarada, 13 kânunuevvel 1930 tarihinde, iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

Zekâi

Henri Martin

Mustafa Şeref

M. Numan

İMZA PROTOKÖLÜ

Bu günkü tarihle aktedilen bu ikamet mukavelenamesinin imzasma mübaşeret esnasında muktazi salâhiyeti haiz bulunan aşağıda vaziülizma murahhaslar şu hükmü kararlaştırmışlardır:

Yedinci maddeye müteferriian

Yüksek Âkit taraflar, Kendilerinden biri canibinden, bunun ülkesinde hükûmetin filî iştirakile

ihdas edilip millî bir ehemmiyeti haiz bulunan ve bu itibarla Devlet tarafından kurulmuş müesseselere temsil edilebilecek olan teşebbüslere bahşedilen malî mükellefiyetlerin tahfifi menfaatini talep etmiyeceklerdir.

Ankarada, 13 kânunuevvel 1930 da, iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

Zekâî

Henri Martin

Mustafa Şeref

M. Numan

<i>Cümhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	21 - VII - 1931 ve 1/110								
<i>Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhuriyet Reisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	26 - VII - 1931 ve 4/432								
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabitların cilt ve sayfa numaraları</i>	:	<table><thead><tr><th>Cilt</th><th>Sayfa</th></tr></thead><tbody><tr><td>25</td><td>2 3 üncü devre</td></tr><tr><td>2</td><td>2</td></tr><tr><td>3</td><td>138,244:245,254:256</td></tr></tbody></table>	Cilt	Sayfa	25	2 3 üncü devre	2	2	3	138,244:245,254:256
Cilt	Sayfa									
25	2 3 üncü devre									
2	2									
3	138,244:245,254:256									